

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

 О.Б. Жильцов

“25” 09 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Масаж загальний та реабілітаційний

Для студентів

Спеціальності: 227 - Фізична реабілітація

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньої програми: Здоров'я людини

Спеціалізація:

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № Р.5-18/18
 (підпис) _____ (прізвище, ініціали)
« _____ » 20 18 р.

Київ - 2018

Розробники:

Харченко Г.Д., к.н.ф.в.с., доцент кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології.

Викладачі:

Харченко Г.Д., к.н.ф.в.с., доцент кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології,

Якимчук О.А., викладач кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології,

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології

Протокол від 24.09.2018 р. № 2

Завідувач кафедри (В.М.Савченко)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) «227 Здоров'я людини»

21.09.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) (М.Ф. Хорошуха)

(підпис)

Робочу програму перевірено

_____._____.2018 р.

Заступник директора/декана (О.С. Комоцька)

(підпис)

Проланговано :

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» __ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» __ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» __ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» __ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (_____) . «__» __ 20__ р., протокол № _____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	3	
Семестр	5, 6	
Кількість модулів	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	72	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	-	
Самостійна робота	40	
Форма семестрового контролю	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити і сформувати професійні знання, вміння та навички щодо використання загального, реабілітаційного і лікувального масажу в оздоровчій, спортивній та клінічній практиці.

Завдання дисципліни:

1. Ознайомити студентів з поняттям загального масажу, його формами, видами та класифікацією; сприяти засвоєнню сучасних знань щодо гігієнічного, фізіологічного та медико-біологічного аспектів класичного масажу.
2. Ознайомити студентів з поняттям сегментарно-рефлекторного масажу, його видами, прийомами та класифікацією.
3. Сприяти засвоєнню критеріїв оцінки ефективності масажу загального та реабілітаційного.
4. Сформувати навички з діагностики функціонального стану пацієнта.
5. Сприяти опануванню техніки виконання основних та допоміжних прийомів масажу загального та реабілітаційного відповідно до зон впливу, індивідуальних особливостей пацієнта.
6. Сформувати навички з проведення методики місцевого і загального оздоровчого масажу та самомасажу.
7. Оволодіти методикою підбору різних методів реабілітаційного масажу для конкретного хворого.
8. Засвоїти особливості організації, планування, проведення та контролю курсу масажних процедур.

9. Внаслідок вивчення реабілітаційного масажу сформувати знання, вміння і практичні навички по проведенню, в залежності від виду захворювання, основних прийомів лікувального масажу.

10. Внаслідок вивчення дисципліни «Масаж загальний та реабілітаційний» студенти повинні засвоїти сучасні підходи до реабілітації хворих з різними захворюваннями та травмами, придбати практичні навички й уміння в застосуванні різноманітних методик місцевого, загального та реабілітаційного масажу і оцінки ефективності застосованих заходів.

3. Результати навчання за дисципліною

1. Здатність продемонструвати техніку виконання основних та допоміжних прийомів масажу з урахуванням ділянки тіла та індивідуальних особливостей клієнта.

2. Уміння виконувати самомасаж та надавати рекомендації щодо його проведення іншою особою.

3. Знать мету та задачі дисципліни «Масаж загальний та реабілітаційний».

4. Здатність застосувати теоретичні знання основ масажу загального та реабілітаційного, фізіологічний вплив прийомів масажу на різні системи організму.

1. Здатність визначати показання і протипоказання прийомів масажу на різні системи організму.

2. Володіти технікою погладження, вижимання, розтирання, розминання, та допоміжних прийомів;

3. Володіти технікою сегментарно-рефлекторного масажу.

4. Знати послідовність виконання прийомів масажу на різних ділянках тіла.

5. Здатність виконання методики масажу в залежності від мети, та ін..

7. Здатність вивчати та аналізувати результати сучасних наукових досліджень та передового педагогічного досвіду.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
Змістовий модуль 1. Основи класичного масажу.						

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Тема 1. Теоретичні засади класичного масажу. Історія розвитку масажу.	2	2					
Тема 2. Фізіологічний вплив масажу на різні системи організму.	4	2					2
Тема 3. Класифікація масажу. Показання та протипоказання до масажу.	2	2					
Тема 4. Техніка прийомів прогладжування методика виконання.	4			2			2
Тема 5. Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання.	4			2			2
Тема 6. Техніка прийомів розминання та методика їх виконання	4			2			2
Тема 7. Техніка прийомів розтирання та методика виконання.	3			2			1
Тема 8. Техніка прийомів вібрації та методика виконання.	3			2			1
Тема 9. Види і техніка виконання рухів.	2			2			
Модульний контроль	2						
Разом	30	6		12			10
Змістовий модуль 2. Методика проведення місцевого масажу.							
Тема 10. Правила виконання сеансу масажу. Поняття - «методика масажу». Масаж голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 11. Масаж комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання.	3			2			1
Тема 12. Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання.	4			2			2
Тема 13. Масаж верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.	3			2			1
Тема 14. Масаж нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.	3			2			1
Тема 15. Масаж грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання.	3			2			1

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Тема 16. Призначення загального масажу. Схема загального масажу. Вихідні положення масажиста й масажованого.	4			2			2
Тема 17. Тривалість загального масажу, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла, поняття «умовна одиниця». Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками виконання.	2			2			
Тема 18. Значення самомасажу, тривалість загального самомасажу. Види самомасажу. Вихідні положення під час самомасажу різних ділянок тіла. Оволодіння навичками виконання.	2			2			
Модульний контроль	2						
Разом	30			18			10
Змістовий модуль 3. Основи лікувального класичного та сегментарно-рефлекторного масажу. Методика масажу при захворюваннях ОРА.							
Тема 19. Поняття про лікувальний масаж. Лікувальний рефлекторно-сегментарний масаж.	2	2					
Тема 20. Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату.	3	2					1
Тема 21. Масаж при захворюваннях хребта та суглобів.	4	2					2
Тема 22. Масаж при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Масаж при переломах. Масаж при контрактурах. Помилки при виконанні.	3			2			1
Тема 23. Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості.	4			2			2
Тема 24. Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи.	4			2			2
Тема 25. Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії.	3			2			1
Тема 26. Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок.	3			2			1
Тема 27. Масаж при вегето-судинній дистонії.	2			2			

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модульний контроль	2						
Разом	30	6		12			10
Змістовий модуль 4. Масаж при захворюваннях внутрішніх органів.							
Тема 28. Методика проведення масажу при захворюваннях дихальної системи.	3			2			1
Тема 29. Масаж при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі.	4			2			2
Тема 30. Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнєцову.	4			2			2
Тема 31. Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції.	4			2			2
Тема 32. Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Методика проведення масажу.	3			2			1
Тема 33. Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту.	4			2			2
Тема 34. Масаж при порушенні моторної функції товстого кишечника. Масаж при гастроптозі.	2			2			
Тема 35. Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків	2			2			
Тема 36. Масаж при аменореї. Масаж при порушеннях репродуктивної функції у жінок.	2			2			
Модульний контроль	2						
Разом	30			18			10
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120	12		60			40

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи класичного масажу.

Лекція 1. Теоретичні засади класичного масажу. Історія розвитку масажу.

Основні питання / ключові слова: Короткі історичні відомості про зародження та розвиток масажу як самостійної дисципліни та методу профілактики і лікування.

Гігієнічні основи масажу: обладнання кабінету масажу; гігієнічні основи проведення процедури масажу; гігієнічні вимоги до пацієнта; гігієнічні вимоги до масажиста; догляд за руками масажиста.

Лекція 2. Фізіологічний вплив масажу на різні системи організму.

Основні питання / ключові слова: Фізіологічна дія масажу: вплив основних і додаткових прийомів масажу на різні органи та системи організму.

Лекція 3. Класифікація масажу. Показання та протипоказання до масажу.

Основні питання / ключові слова: Системи та школи масажу. Гігієнічний класичний масаж. Лікувальний класичний масаж. Лікувальний рефлекторно-сегментарний масаж: власне сегментарний; сполучнотканинний і періостальний масаж; Су-Джок-терапія; пальцевий ажень; лінійний масаж; до-ін масаж; туйна масаж; шиацу масаж.

Практичне заняття 1. Техніка прийомів прогладжування методика виконання.

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів та види погладжування. Особливості фізіологічної дії. Методика виконання на різних частинах тіла.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 2. Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання.

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів вижимання та методика виконання на різних частинах тіла. Особливості фізіологічної дії. Види вижимання. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 3. Техніка прийомів розминання та методика їх виконання

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів розминання та методика виконання на різних частинах тіла. Особливості фізіологічної дії. Види розминання при виконанні яких м'язова тканина підіймається від кісткового ложа. Види розминання при виконанні яких м'язова тканина придавлюється до кісткового ложа. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 4. Техніка прийомів розтирання та методика виконання.

Основні питання / ключові слова: Техніка прийомів та види розтирання. Особливості фізіологічної дії. Методика й техніка виконання на різних ділянках тіла (м'язах, фасціях, сухожилках, суглобах). Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 5. Техніка прийомів вібрації та методика виконання.

Основні питання / ключові слова: Ударні прийоми. Фізіологічна дія. Види (постукування, рубання поплескування). Методичні вказівки. Струшуючі прийоми. Фізіологічна дія. Види (потрушування, струшування, валяння, вібрація).

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

624 с.

Практичне заняття 6. Види і техніка виконання прийомів рухів.

Основні питання / ключові слова: Рухи. Види рухів (активні, пасивні, рухи з опором). Нормальна амплітуда рухів в суглобах кінцівок. Методичні вказівки. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Змістовий модуль 2. Методика проведення місцевого масажу.

Практичне заняття 7. Правила виконання сеансу масажу. Поняття - «методика масажу». Масаж голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 8. Масаж комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання. Вихідні положення масажиста й масажованого.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 9. Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Вихідні положення масажиста й масажованого. Методика масажу спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 10. Масаж верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання. Вихідні положення масажиста й масажованого.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 11. Масаж нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Вихідні положення масажиста й масажованого. Методика виконання масажу нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 12. Масаж грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Вихідні положення масажиста й масажованого. Методика виконання масажу грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 13. Призначення загального масажу. Схема загального масажу. Вихідні положення масажиста й масажованого.

Основні питання / ключові слова: Схема загального масажу, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 14. Тривалість загального масажу, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла, поняття «умовна одиниця». Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками.

Основні питання / ключові слова: Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками. послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла, поняття «умовна одиниця». Масаж з боку обличчя; масаж з боку спини. Оволодіння навичками.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

624 с.

Практичне заняття 15. Значення самомасажу, тривалість загального самомасажу. Види самомасажу. Вихідні положення під час самомасажу різних ділянок тіла. Оволодіння навичками виконання.

Основні питання / ключові слова: Види самомасажу: гігієнічний, при заняттях фізичною культурою та спортом, виробничий (попередній та відновлювальний), в процесі загартовування. Протипоказання, форми та методи. Основні правила самомасажу.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.

2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.

3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.

4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.

5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Змістовий модуль 3. Основи лікувального класичного та сегментарно-рефлекторного масажу. Методика масажу при захворюваннях ОРА.

Лекція 4. Поняття про лікувальний масаж. Лікувальний рефлекторно-сегментарний масаж.

Основні питання / ключові слова: Місце лікувального масажу в класифікації масажу. Види лікувального масажу (класичний, спортивний, сегментарно-рефлекторний, періостальний, сполучнотканинний, шведський, масаж за системою Манакова, фінський, апаратний), прийоми та їх комбінації. Мета масажу в комплексній терапії захворювань і травм. Протипоказання. Патологічні зміни в покривних тканинах та їх значення в побудові методики масажу.

Лекція 5. Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату.

Основні питання / ключові слова: Поняття дренажного масажу. Характерні клінічні ознаки та методика масажу при травмах опорно-рухового апарату: забитих місцях, розтягненні зв'язок суглобів та вивихах. Оволодіння методиками масажу на різних ділянках тіла.

Лекція 6. Масаж при захворюваннях хребта та суглобів.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при травмах хребта. Масаж при контрактурах. Схема та методика масажу, оволодіння навичками виконання.

Практичне заняття 16. Масаж при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Масаж при переломах. Масаж при контрактурах. Помилки при виконанні.

Основні питання / ключові слова: Особливості масажу при переломах довгих трубчатих кісток та суглобових переломах, розтягненнях зв'язок, запаленнях, вивихах. Масаж при закритих травмах м'яких тканин: забитих місцях.

Масаж при травмах хребта. Масаж при контрактурах. Схема та методика масажу, оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
4. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 17. Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості.

Основні питання / ключові слова: Методичні підходи з масажу при дефектах постави та сколіотичній хворобі; при остеохондрозі шийно-грудного відділу хребта; при остеохондрозі попереково-крижаного відділу хребта; при плоскостопості. Схема масажу, оволодіння навичками виконання..

Рекомендована література

1. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
2. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
3. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
4. Шумахер Ольга. Массаж при артритах / Ольга Шумахер. – М. : 2008. - 190 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 18. Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи.

Основні питання / ключові слова: Методичні підходи масажу при захворюваннях на порок серця та запалення міокарда, при захворюванні на ішемічну хворобу серця та інфаркт міокарда, при захворюванні на ішемічну хворобу серця та інфаркт міокарда.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 19. Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії.

Основні питання / ключові слова: Методики масажу при гіпертонічній та гіпотонічній хворобі.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 20. Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок.

Основні питання / ключові слова: Методики масажу при захворюваннях периферичних судин кінцівок.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 21. Масаж при вегето-судинній дистонії.

Основні питання / ключові слова: Методики масажу при вегето-судинній дистонії.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Масаж при захворюваннях внутрішніх органів.

Практичне заняття 22. Методика проведення масажу при захворюваннях дихальної системи.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при емфіземі та пневмосклерозі. Особливості виконання різних видів масажу та їх сполучення. Різні методичні підходи у залежності від локалізації паталогічного процесу. Дренажні положення. Схеми та методики масажу з різних вихідних положень. Застосування кремів, розтирок. Оволодіння навичками виконання

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 23. Масаж при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі.

Основні питання / ключові слова: Методики масажу при хронічному бронхіті, пневмоніях, бронхіальній астмі.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 24. Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнєцову.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при емфіземі та пневмосклерозі. Методика масажу по Кузнєцову.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.

3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 25. Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 26. Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Методика проведення масажу.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Методика проведення масажу.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 27. Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.

3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 28. Масаж при порушенні моторної функції товстого кишечника. Масаж при гастроптозі.

Основні питання / ключові слова: Методика масажу при порушенні моторної функції товстого кишечника. Масаж при гастроптозі. Помилки при виконанні.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 29. Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків.

Основні питання / ключові слова: Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків. Завдання масажу. Схеми та методики масажу, оволодіння навичками виконання.

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Практичне заняття 30. Масаж при аменореї. Масаж при порушеннях репродуктивної функції у жінок.

Основні питання / ключові слова: Методика зовнішнього масажу. Різні методичні підходи. Схеми сегментарно-рефлекторного і вібраційного масажу при аменореї. Оволодіння навичками виконання

Рекомендована література

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб :

АСТ, 2013. – 416 с.

2. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.

3. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.

4. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.

5. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	-	-	3	3	-	-
Відвідування семінарських									
Відвідування практичних занять	1	6	6	9	9	6	6	9	9
Робота на семінарському занятті									
Робота на практичному занятті	10	6	60	9	90	6	60	9	90
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)									
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ									
Разом			99		129		99		129
Максимальна кількість балів : 456									
Розрахунок коефіцієнта : $456 / 100 = 4,56$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Основи класичного масажу (10 год.)		
1.Фізіологічний вплив масажу на різні системи організму (2 год.). 2. Техніка прийомів прогладжування методика виконання (2 год.). 3. Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання (2 год.).4. Техніка прийомів розминання та методика їх виконання (2 год.). 5. Техніка прийомів розтирання та методика виконання (1год.). 6. Техніка прийомів вібрації та методика виконання (1 год.).	Поточний	5
Змістовий модуль 2. Методика проведення місцевого масажу (10год.)		
5. Правила виконання сеансу масажу. Поняття - «методика масажу». Масаж голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 6. Масаж комірцевої ділянки. Оволодіння навичками виконання (1 год.). 7. Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Оволодіння навичками виконання (2 год.). 8. Масаж верхньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання (1 год.). 9. Масаж нижньої кінцівки. Оволодіння навичками виконання (1 год.). 10. Масаж грудної клітки та живота. Оволодіння навичками виконання (1 год.). 11. Призначення загального масажу. Схема загального масажу. Вихідні положення масажиста й маса жованого (2 год.).	Поточний	5
Змістовий модуль 3. Основи лікувального класичного та сегментарно-рефлекторного масажу. Методика масажу при захворюваннях ОРА (10 год.)		
12. Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату (1 год.). 13. Масаж при захворюваннях хребта та суглобів (2 год.). 14. Масаж при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Масаж при переломах. Масаж при контрактурах. Помилки при виконанні (1 год.). 15. Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості (2 год.). 16. Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи (2 год.). 17. Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії (1 год.). 18. Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок (1 год.).	Поточний	5
Змістовий модуль 4. Масаж при захворюваннях внутрішніх органів (10 год.)		

19. Методика проведення масажу при захворюваннях дихальної системи (1 год.). 20. Масаж при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі (2 год.). 21. Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнєцову (2 год.). 22. Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секреції (2 год.). 23. Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Методика проведення масажу (1 год.). 24. Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту (2 год.).	Поточний	5
Всього: 40 годин		20

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмове тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги</i>	6 – 9

Оцінка	Кількість балів
<i>результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — точки контролю немає.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Місце лікувального масажу в класифікації масажу. Види лікувального масажу (класичний, спортивний, сегментарно- рефлексорний, періостальний, сполучнотканинний, шведський, фінський, апаратний), прийоми та їх комбінації.

2. Мета масажу в комплексній терапії захворювань і травм. Протипоказання.

3. Сполучення масажу з іншими процедурами.

4. Особливості масажу у залежності від періоду реабілітації та режиму рухової активності.

5. Методика масажу при м'язових атрофіях, суглобових та м'язових контрактурах, стеках, порушеннях цілісності окремих ділянок шкіри.

6. Виконання масажу з різних вихідних положень масажу у залежності від періоду реабілітації та режиму рухової активності.

7. Методика масажу при невропатіях та поліневропатіях.

8. Методика масажу при в'ялих паралічах внаслідок перенесеного поліомієліту.

9. Методика масажу при спондилогенних захворюваннях нервової системи (радикуліти).

10. Масаж при вегето-судинних синдромах, мігрені.

11. Особливості масажу при переломах довгих трубчатих кісток та суглобових переломах, розтягненнях зв'язок, вивихах.

12. Масаж при травмах хребта.

13. Масаж при закритих травмах м'яких тканин: забитих місцях.

14. Особливості масажу при дистрофічних та запальних захворюваннях хребта.

15. Масаж при сколіотичній хворобі, остеохондрозі, анкілозуючому спонділоартриті.

16. Масаж при захворюваннях суглобів. Масаж при плоскостопості.

17. Особливості виконання різних видів масажу та їх сполучення після оперативного втручання на органах грудної та черевної порожнини

18. Особливості масажу в торакальній хірургії (в хірургії серця, легень, судин та ін).

19. Методики масажу при захворюваннях на порок серця та запалення міокарда.

20. Масаж при захворюванні на ішемічну хворобу серця та інфаркт міокарда. Масаж при недостатності кровообігу.

21. Методики масажу при гіпертонічній та гіпотонічній хворобі.

22. Методики масажу при захворюваннях артерій та вен.

23. Методики масажу при хронічних неспецифічних захворюваннях органів дихання: емфізема, бронхіальна астма, хронічний бронхіт та пневмонія, пневмосклероз. Особливості виконання різних видів масажу та їх сполучення.

24. Різні методичні підходи у залежності від локалізації паталогічного процесу. Дренажні положення. Схеми та методики масажу з різних вихідних положень. Застосування кремів, розтирок. Оволодіння навичками виконання.

25. Методики масажу при захворюваннях травної системи та гінекологічних захворюваннях.

26. Методики масажу при порушеннях моторної функції товстого кишечника. Масаж при опущеннях шлунка.

27. Масаж при виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки, хронічному гастриті, захворюваннях печінки і жовчного міхура.

28. Поєднання масажу із курортними та фізіотерапевтичними факторами. Значення масажу у проведенні рухового режиму та загартування.

29. Масаж як профілактичний та відновлювальний засіб курортної терапії. Методи апаратного масажу: вібраційний, гідро-, пневмо-, комбінований масаж.

30. Позитивні і негативні сторони апаратного масажу.

31. Фізіологічна дія на організм спортсмена та методика використання в оздоровчо-реабілітаційній практиці.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год.: лекції - 12 год., практ. заняття - 60 год., самостійна робота - 40 год., модульн. контроль - 8 год.

Модулі	ЗМ 1. Основи класичного масажу. (99 бали)					
Лекції	1		2			3
Теми лекцій	Теоретичні засади класичного масажу. Історія розвитку масажу.		Фізіологічний вплив масажу на різні системи організму.			Класифікація масажу. Показання та протипоказання до масажу.
Лекції, відвід. (бали)	1		1			1
Практичні заняття	1	2	3	4	5	6
Теми практичних занять	Техніка прийомів прогладжування методика виконання.	Техніка прийомів вижимання та методика їх виконання.	Техніка прийомів розминання та методика їх виконання	Техніка прийомів розтирання та методика виконання.	Техніка прийомів вібрації та методика виконання.	Види і техніка виконання рухів.
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб, (бали)	5					
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №1 (25 балів)					
Підсум. контроль						

Модулі	ЗМ 2. Методика проведення місцевого масажу (129 бали).								
Лекції									
Теми лекцій									
Лекції, відвід. (бали)									
Практичні заняття	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Теми практичних занять	Масаж голови та обличчя. Оволодіння навичками виконання.	Масаж комірцевої ділянки.	Масаж спини, ділянки таза та сідничних м'язів.	Масаж верхньої кінцівки	Масаж нижньої кінцівки.	Масаж грудної клітки та живота.	Призначення загального масажу..	Масаж з боку обличчя	Значення самомасажу.
Робота на практич. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб, (бали)	5								
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №2 (25 балів)								
Підсум. контроль									

Модулі	ЗМ 3. Основи лікувального класичного та сегментарно-рефлекторного масажу. Методика масажу при захворюваннях ОРА (9 бали).					
Лекції	4		5		6	
Теми лекцій	Поняття про лікувальний масаж. Лікувальний рефлекторно-сегментарний масаж.		Особливості масажу при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату.		Масаж при захворюваннях хребта та суглобів.	
Лекції, відвід. (бали)	1		1		1	
Практичні заняття	16	17	18	19	20	21
Теми практичних занять	Масаж при розтягненнях зв'язкових м'язового апарату.	Масаж при сколіозах. Масаж при плоскостопості.	Масаж при захворюваннях серцево-судинної системи.	Масаж при гіпертонії. Масаж при гіпотонії.	Масаж при захворюваннях периферичних судин кінцівок.	Масаж при вегето-судинній дистонії
Робота на практич. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	5					
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №3 (25 балів)					
Підсум. контроль						

Модулі	ЗМ 4. Масаж при захворюваннях внутрішніх органів (129 бали)								
Лекції									
Теми лекцій									
Лекції, відвід. (бали)									
Практичні заняття	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Теми практичних занять	Методика проведення масажу при захворюваннях дихальної системи.	Масаж при бронхітах	Емфіземі легень та плевритах. Методика масажу по Кузнецову.	Масаж при гастритах з підвищеною та зниженою функцією секретії.	Масаж при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки	Масаж при хронічних спастичних та атонічних колітах	Масаж при порушенні моторної функції товстого кишечника	Методика проведення масажу при захворюваннях сечостатевої системи у чоловіків	Масаж при аменореї.
Робота на практич. зан. + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	5								
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №4 (25 балів)								
Підсум. контроль									

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Васічкін В. Большой справочник по массажу / В. Васічкін – СПб : АСТ, 2013. – 416 с.
2. Єфіменко П.Б. Техніка та методика класичного масажу : навч. посібник / П.Б. Єфіменко – Харків : «ОВС», 2007. – 216 с.
3. Мороз Л. Універсальна енциклопедія лікувального й оздоровчого масажу. К. : БАО. – 2011. – 448 с.
4. Россер Мо Лечебный массаж / Мо Россер. – М. : Мартин, 2012. – 585 с.
5. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізична культура в медицині : підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. – К. : ВСВ «Медицина», 2010. – 352 с.
6. Фокін В. Полный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 464 с.
7. Фокін В. Современный курс массажа / В. Фокін. – М. : ФАИР, 2010. – 624 с.

Додаткова:

1. Штеренгерц А.Е. Массаж для взрослых и детей / А. Е. Штеренгерц, И.А. — Киев, 1996.
2. Глезер О., Далихо. В.А. Сегментарный массаж / О. Глезер, В.А. Далих. - ВЛАДОС, 2002.- 354 с.

8. Додаткові ресурси

1. <http://medmassages.ru/priemi/1099-priem-rastiranie-i-ego-dejstvie-na-organizm.html>
2. homedr.ru/first/massage6.php
3. www.casada.ru/article_318.htm
4. doctorhelp.ru/info/2726.html
5. handmassage.ru/lesson/rastiranie
6. fly-massage.narod.ru/m/4/4.html
7. www.rusmedserv.com/massage/book/rast.html
8. www.kid.ru/massaz/part_02.php3
9. www.massage.ru/Rastiranie.php
10. masagi.com.ua/vid/clasik/print:page,1,57-rastiranie.html
11. www.inmoment.ru/beauty/massage/massage-rastiranie.html
12. www.medmas.ru › Техника масажа
13. www.zdorovih.net/modules.php?name=Articles&pa...articles...
14. www.pitermassage.ru/page_pm.php
15. kindermassage.ru/priemymassaga/.../534-fiziologicheskoe-vozdejstvi...
16. pro-massazh.ru/
17. www.lechimsya.net/8priemi_rastir.html
18. <http://www.nmedik.ru/mas/obs/rastiranie.html>
19. <http://mymassage.ru/book.htm>